

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>

Har fortiden en fremtid?

Kulturarvens bevaringsproblematik og behovet for akut indsats afdækkes i ny rapport, som er præsenteret af kulturministeren for Folketingets Kulturudvalg. Rapporten er et resultat af, at Folketingets Kulturudvalg i 2001 arrangerede en høring med titlen *Bevaring af vores kulturarv* og umiddelbart efter afgav en beretning, der opfordrede kulturministeren til at igangsætte to udredningsarbejder om bevaring af kulturarven, et om den fysiske kulturarv og et om den elektroniske kulturarv. Det Kongelige Biblioteks direktør Erland Kolding Nielsen har deltaget i udvalget, der beskæftigede sig med den fysiske kulturarv. Udvalget vedrørende den fysiske kulturarv er enige om en række anbefalinger. Uden tidssvarende magasiner og stabile opbevaringsforhold; ingen kulturarv i fremtiden! Udvalgets første anbefaling går derfor ud på en opretning af magasin-situationen med bygning af tidssvarende klimaregulerede magasiner. Når dette er sket, skal der sættes ind med en prioriteret konserveringsindsats, især for samlinger af enestående national betydning. For Det Kongelige Bibliotek anbefales to planlagte magasinetape realiseret. Derudover er en magasinetape allerede bevilget som en del af det nye universitetsbibliotek på Københavns Universitet Amager. På konserveringsområdet anbefales, at først og

fremmest de svært skadede genstande af enestående national betydning behandles gennem en ekstra indsats. For Det Kongelige Biblioteks vedkommende vil det kræve 15,9 bevaringsårsværk svarende til 6,4 mio. kr. årligt fremover.

Udvalget, der beskæftigede sig med den digitale kulturarv, er fremkommet med en række fremadrettede anbefalinger. I den nuværende pligtafleveringslov indgår allerede en forpligtelse for udgivere til at anmelde statiske netpublikationer til Det Kongelige Bibliotek med den virkning, at disse publikationer nedtages og bevares, og de indsamlede netpublikationer gøres tilgængelige for offentligheden via særlige terminaler på læsesalene på de to pligtafleveringsbiblioteker Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket. Udvalget anbefaler, at man ophæver sondringen mellem statisk og dynamisk materiale på internettet, ligesom man anbefaler en central indsamling af alle former for materiale fra internettet frem for at pålægge alle, der offentliggør materiale på internettet en afleveringspligt. Som noget nyt anbefales digital arkivering som en tre-leddet størrelse, der består af fire total-høstninger af det danske internet årligt kombineret med regelmæssige indsamlinger af 80 udvalgte hjemmesider, samt endelig, en høstningsstrategi, der baserer sig på specifikke begivenheder. Udvalget har kunnet udnytte erfaringer fra danske pilotforsøg med webhøstning og webarkivering, foretaget af de to pligtafleveringsbiblioteker og Center for Internetforskning ved Århus Universitet, som grundlag for sine anbefalinger.

Tre og en halv times elektronisk musik Jens Wilhelm Pedersen, bedre kendt som *Fuzzy* har i starten af 2003 leveret en disk med 3½ time elektronisk musik bestilt af

Det Kongelige Bibliotek. Værket bærer titlen *KATALOG* som et udtryk for, at det er en slags musikalsk katalog over 52 udvalgte skatte i biblioteket – en til hver af årets 52 uger. Hver dag kl. 13.00-13.04 lyder i bibliotekets store atrium ud mod havneløbet et af de 52 stykker – det samme stykke hver af ugens seks hverdage, hvorefter et nyt stykke følger i den næste uge. Dokumentet, som ugens musikværk er inspireret af, kan ses på plakater ved indgangen. Kompositionen har allerede kunnet høres gennem hele 2002, og der arbejdes nu på produktion af en cd med et udvalg af de 52 stykker.

Audiovisuelt foredrag med Heiner Goebbels

På samme måde som Wagner og Stockhausen skaber den tyske komponist Heiner Goebbels kunstværker, hvor lyd, billede og bevægelse går op i en højere enhed. Goebbels har gæstet Danmark før, og hver gang har det ført til frydeskrig hos anmelderne. Denne gang gjaldt det et audiovisuelt foredrag i Den Sorte Diamant, hvor Goebbels med brug af alle virkemidler viste, at selvom han når ud til et stort publikum, så sker det ikke med de lette løsninger. Forestillingen fandt sted 2. juni i Dronningesalen.

Et kig bag kulissen

I juni sluttede forårssæsonens *fuldmåne-aftener* med et kig bag kulissen i Universitetsbiblioteket i Fiolstræde ved Frue Plads. Biblioteket, som er en del af Det Kongelige Bibliotek, huser bl.a. læsesal og reference- og nyere udlånsamlinger for jura og samfundsfag. Bygningen, der er fra 1861, er tegnet af arkitekten Johan Daniel Herholdt, hvis stil var stærkt inspireret af norditaliensk murstensarkitektur. Herholdt tog bl.a. motiver fra kirken San Fermo i Verona, og sammenholder man biblioteket

med de romanske kirkebygninger i Danmark, er lighederne slående. I årene 1996-1997 blev bygningen gennemrenoveret og ført tilbage til sit oprindelige arkitektoniske udtryk. Vægge og lofter blev rensset, jerndragerne støvsuget og rengjort og de mange smukke vinduer blev opmalet.

Tilgængelig kunst

I anledning af at 2003 er Det Europæiske Handicapår sættes der fokus på de ca. 37 mio. handicappede, der bor i Europa. Således var der i Den Sorte Diamant 23. april fernisering af en 2,25 m høj skulptur med elektronisk musik. Værket er skabt på initiativ af Danmarks Blindebibliotek, som kalder kunstværket akceskunst eller tilgængelighedskunst. En lang række biblioteker landet over har ønsket at få musikskulpturen på besøg, og efter skulpturens ophold i maj og juni i Diamanten er værket sendt på en turné, som løber året ud.

Skulpturen, der er støttet med midler fra BG Fonden og Edvard Pedersens Biblioteksfond, er designet af industriel designer Camilla Handberg og musikken skabt af komponist Edina Hadziselimovic. På adressen <www.db.dk/skulptur> findes turnéplan og yderligere informationer om musikskulpturen.

Bøger og Bibliotek

Latinsk psalter med tilknytning til Roskilde

I 2002 kunne Det Kongelige Bibliotek supplere sine samlinger af middelalderlige håndskrifter med en markant nyethvervelse, nemlig et latinsk psalter, som er fremstillet i Frankrig i det 13. århundrede, men til brug i Danmark, formentlig til Roskilde Stift. Der er tale om et håndskrift i ganske lille format: mindre end 10 cm højt og knap 7 cm bredt har det let kunnet ligge i en beskeden lomme. Det består af 158 blade af pergament, og er indbundet i et sen-middelalderligt bind af kraftige træplader betrukket med læder. Det er ganske velbevaret og næsten intakt. Dog mangler bladet med de første to ord af salme 1, *Beatus vir*. Dette blad har, som det ofte ses i psalterhåndskrifter, rummet initialen B i stor størrelse, givetvis med en fremstilling af David indføjet i bogstavets buer. Bevaret er til gengæld otte mindre, smukt udførte initialer, anbragt i begyndelsen af de hovedafsnit, psalteret inddeltes i i middelalderen.

På trods af det latinske psalters vide udbredelse i middelalderen er der kun bevaret yderst få psaltere med dansk tilknytning. Faktisk kendes kun to, og de har begge en anden form og karakter end det nye, gamle psalter, som således udbedrer en brist i kildegrundlaget for arbejdet med middelalderens bogkultur i Danmark.

Psalteret er erhvervet takket være en betydelig donation fra Carlsbergfondet og supplerende bidrag fra Kulturministeriets tips- og lottemidler.

Sjældne tryk som e-bøger

To sjældne tryk fra Det Kongelige Biblioteks samlinger, begge fra begyndelsen af 1500-

tallet, er nu tilgængelige på internettet som e-bøger. Det ene er en tidebog, på latin *horae*, dvs. en samling bønner beregnet til bestemte tidspunkter af dagen, ledsaget af bl.a. evangelierne og de gammeltestamentelige salmer. Denne tidebog hedder *Hore beate virginis ad usum Sarum* og den blev udgivet ca. 1505 i Paris af Anthoine Vérard. Sproget er latin, men der er enkelte passager på engelsk, for bogen var beregnet på området omkring Salisbury (Sarum) i det sydvestlige England. Vérard var en dominerende skikkelse i fransk bogproduktion omkring 1500, og hans særlige varemærke var fornemme bøger trykt på pergament og beregnet for en velhavende overklasse. Det Kongelige Biblioteks eksemplar er netop et sådant luksus-eksemplar, trykt på pergament og fuldt af håndkolorerede illustrationer. Udgivelsen er blevet til i samarbejde med Mary Beth Winn, professor i fransk ved Universitetet i Albany, staten New York, som til denne internet-udgave har skrevet dels en præsentation af Anthoine Vérard, dels et essay om *Hore beate virginis ad usum Sarum*, hvori hun bl.a. sammenligner eksemplaret i Det Kongelige Bibliotek med de fire andre bevarede eksemplarer.

Den anden - og meget kortere - tekst er også en bønnebog: *Gudelige Bønner*, trykt 1509 i København af Gotfred af Ghemen, den første bogtrykker i København og den første, der trykte bøger på dansk. *Gudelige Bønner* er en langt mere beskeden bog end Vérards luksustryk, men den er et vigtigt vidnesbyrd om tidlig dansk bogtrykkultur. Den er trykt på papir, formatet er det lille oktavformat, og der er kun enkelte og ukolorerede illustrationer. Sproget er dansk. Dette eksemplar er det eneste fuldstændige der er bevaret.

Denne internet-udgivelse er sket i samarbejde med Anne Mette Hansen, ph.d.-

stipendiat ved Det Arnamagnæanske Institut, Københavns Universitet. Anne Mette Hansen har forfattet en introduktion, som senere vil blive suppleret med en mere detaljeret beskrivelse af teksten.

Begge de sjældne tryk er at finde som e-bøger via adressen <www.kb.dk>

Udvikling i H.C. Andersen-portalen

HCA-2005-organisationen er nedsat for at planlægge og koordinere festlighederne i forbindelse med H.C. Andersens 200 års fødselsdag i 2005. Det første markante udslag af dette arbejde var åbningen 21. januar af en længe forberedt *H.C. Andersen-portal* på adressen <www.hca2005.dk>, der skal informere om de mange arrangementer, og som indeholder en lang række underholdende og spektakulære bidrag i tilknytning til fødselaren.

Herudover indeholder portalen et 'forskningsområde': *Liv & værk*, der varetages af og er redigeret i et samarbejde mellem de tre forskningsinstitutioner *H.C. Andersen Centret* ved Syddansk Universitet, *H.C. Andersens Hus* (Odense Bys Museer) og *Det Kongelige Bibliotek*. Den omfattende dokumentation bygger på tidligere og helt nye bidrag og forskningsresultater fra de tre institutioner, herunder ikke mindst med inddragelse og altså udgivelse af dele af de righoldige samlinger af og om H.C. Andersen, som *H.C. Andersens Hus* og især *Det Kongelige Bibliotek* ligger inde med.

Det Kongelige Biblioteks bidrag består indtil videre af publiceringen af *H.C. Andersens papirklip i Det Kongelige Bibliotek*, hans og vennens, juristen Adolph Drewsens billedbog til sidstnævntes barnebarn, Christine, og H.C. Andersens og Mathilde Ørsteds *Billedbog for Hans Christian Ørsted*, samt en omfattende brevbiografi, skrevet af Kirsten Dreyer. Arbejdet vil fortsætte frem mod

2005, bl.a. vil *Det Kongelige Bibliotek* i år udgive samtlige H.C. Andersens dagbøger i en net-udgave. *H.C. Andersen-portal* er indtil videre på dansk og engelsk, men vil senere også blive oversat til bl.a. spansk, japansk, russisk og kinesisk. Læs mere om *Det Kongelige Biblioteks* bidrag på adressen <www.kb.dk/elib/mss/hca/>.

Brev fra H.C. Andersen til hans moder dukket op

Et hidtil upåagtet brev, som H.C. Andersen skrev til sin mor den 19. august 1831, har pludselig set dagens lys på *Det Kongelige Bibliotek*.

Indtil for nylig har man troet, at korrespondancen fra Andersen til hans moder var gået tabt. Men så dukkede brevet op under arbejdet med etablering af en elektronisk brevbiografi. Sammen med de skrevne ord sender H.C. Andersen penge til moderen, og i margenen tilføjer han, at hun snart vil modtage 1 rigsdaler igen. Han skriver om indtjeningen fra sin nyeste bog, som er sat i Sparekassen, han hilser folk hjemme i Odense og ønsker moderen lykke og velsignelse. Det er H.C. Andersen-forskeren, cand.phil. Kirsten Dreyer, der har opdaget brevet. Brevet er transskriberet og kan læses i den elektroniske brevbiografi på adressen: <www.kb.dk/elib/mss/hca/>. Det har vakt omfattende opmærksomhed i den trykte og elektroniske presse.

Næstved-kalendariet online

I rækken af middelalderhåndskrifter udgivet på nettet som digitale facsimiler, dvs. som grafiske gengivelser af originalen, er nu indgået en dødebog, det såkaldte *Næstved-kalendarium*, der er fremstillet inden for perioden 1228-1250.

Bogens hoveddel er en kalender med plads afsat til indføjelser af navne på afdøde brødre

og velgørere. På de første blade er der nedfældet historiske optegnelser for årene 1130 til 1228 (de såkaldte Næstved-annaler). Bogen, der i online versionen findes via adressen: <www.kb.dk/elib/mss/>, rummer flere helsidesbilleder, bl.a. en korsfæstelsesscene, en scene hvor klostrets grundlægger overrækker en kirke til Skt. Peder og et billede med de salige i Abrahams skød.

Islandsk håndskrift på nettet

I samarbejde med assisterende professor Arne J. Solhaug fra Norges Musikhøgskole er der publiceret et gradualehåndskrift, dvs. en ritualbog med noder til de sange, der synges under messen. Gradualehåndskrift er fra slutningen af 1500-tallet og indeholder liturgiske tekster og melodier. Arne J. Solhaug udgiver i løbet af foråret en afhandling om det islandske håndskrift, der findes via adressen: <<http://www.kb.dk/elib/mss/>>.

Thomas Laubs samlinger af salmer på nettet

Det er nu muligt at se salmer af Thomas Laub på nettet, hvor samlingerne gengives i facsimile dvs. med samme layout som originalerne. På nettet finder man på adressen <www.kb.dk/elib/noder/div/laub/index.htm> *80 rytmiske Koraler*, som Thomas Laub redigerede i 1888, og som er en samling af ældre enstemmige salmer i en rytmisk form. Der er også en online version af det første af tre hæfter med i alt *48 Kirkemelodier, Firstemmig udsatte til Brug ved Gudstjenesten* (1888-90), hvor både den rytmiske og harmoniske udformning var lagt så tæt på datiden som muligt med bl.a. flittig brug af kirketonearter.

Den musikvidenskabelige database RILM i online-version

Via *Elektra*, der rummer bibliotekets samlinger af elektroniske ressourcer, giver Det Kongelige Bibliotek nu adgang til den internationale musikvidenskabelige database *RILM* (International Repertory of Music Literature) i både en cd-rom- og en online-version.

Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samling kan nu søges i REX

Bogbestanden i det over 100 år gamle Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samling er gjort søgbar i Det Kongelige Biblioteks online katalog REX. Retrokonverteringsprocessen i form af indtastning af de fysiske katalogkort er sket i kraft af en bevilling fra DEF, Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek.

NORDINFO- penge til nordisk netarkiv-projekt

Det nordiske samarbejdsorgan for videnskabelig information, NORDINFO, har bevilget nationalbibliotekerne i Norden ca. 550.000 kr. til projekt om netarkivering. De fem nordiske nationalbiblioteker, dvs. nationalbibliotekerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, har taget initiativ til *NWA II* (Nordic Web Archive II), der er et projekt som har til formål, gennem en forenet indsats, at udvikle fælles software til brug i forbindelse med historiske webarkiver. De samlede projektomkostninger bliver på ca. 1.1 mio. kr. *NWA II*-projektet strækker sig over 1 år – fra marts 2003 til marts 2004.

Efter afslutningen af *NWA II* ligger ansvaret for drift, udvikling og vedligeholdelse hos de enkelte nationalbiblioteker.

Udenlandske Ældre Samling på nettet

Det Kongelige Bibliotek startede i september 2001 det hidtil mest omfattende retrokonverteringsprojekt, som skal gøre katalogen, der omfatter udenlandske bøger og tidsskrifter fra 1450 til 1949, den såkaldte Udenlandske Ældre Samling, tilgængelig via Det Kongelige Biblioteks online katalog REX. En række emnegrupper, der bl.a. omfatter dele af historie, geografi og de samfundsvidenskabelige fag, kan nu søges i REX. Foreløbig er der retrokonverteret ca. 52.000 enheder.

Udstillinger

Diamanten sætter Danmark på verdenskortet

Det Kongelige Bibliotek tilbyder hen over sommeren en enestående – nu eller aldrig – mulighed for at se en samlet udstilling af 500 års korthistorie.

Kort og glober fortæller historier om tidsperioder og giver et billede af de politiske, teknologiske og økonomiske forhold, der var kendetegnende på tilblivelsestidspunktet. Samtidig fungerer kort som redskab til information, som led i militære aktioner eller som et nyttigt middel til at finde vej på rejsen. Især ældre kort og glober er meget æstetiske – nærmest kunstneriske – med håndtegnede, smukke illustrationer.

Det er første gang, et større kortmateriale er samlet på en udstilling. *Danmark på verdenskortet* giver et billede af Danmarks kortlægningshistorie og nogle af de mange kort, der er produceret gennem de seneste 500 år. Fra de første forsøg med korttegning til de nyeste satellitoptagelser. Udstillingen viser eksempler på uvurderlige kort, atlas og glober fra de forskellige århundreder og præsenterer desuden fire temaer inden for kortlægningen: Gottfried Hoffmanns kort fra 1600-tallet, landskabsforskningens og de topografiske korts muligheder, de økonomiske korts historie og 1900-tallets dramatiske kortlægning af Nordøstgrønland.

Udstillingens materiale er først og fremmest Det Kongelige Biblioteks eget. Det er blandt andet tidlige håndtegnede kort, 1500-tallets første danske kort, 1700-tallets kort over danske farvande og 1800-tallets statslige kortproduktion. Små og store glober er også taget med på udstillingen, f. eks. en af de ældste glober, der findes i Danmark, fra 1640'erne dediceret til Christian IV.

Grønland af Hans Egede 1737. Hans Egedes kort over den sydlige del af Grønland er det første kort baseret på observationer foretaget i Grønland. Egede rejste i 1723-24 på rekognoscerings-rejser syd og nord for Godthåb og kunne dermed aflive myterne om en kanal gennem Sydgrønland. Østkysten er kun baseret på andres udsagn. (Illustration fra udstillingen Danmark på verdenskortet).

Forskellige firmaer viser desuden eksempler på moderne kortlægning og satellit-optagelser.

Udstillingen *Danmark på verdenskortet* er en unik mulighed for at se kortenes fortælling om Danmark – og resten af verden – i forandring. Den viser kortlægningen i fortiden og nutiden, men giver også et bud på fremtiden i det digitale værksted, hvor gæster selv kan forsøge sig som korttegner for en dag.

Udstillingen er redigeret af forskningsbibliotekar, cand. scient Henrik Dupont, Kort- og Billedafdelingen, og vises fra 25. april til 27.

august 2003 i Søjlesalen i Den Sorte Diamant.

Clemens Kalischer – Fra New Yorks gader til Italiens landsbyer

Dokumentarfotografen Clemens Kalischer har en livshistorie, der på mange måder ligner andre tyske emigranter fra 2. Verdenskrig. I 1933 flygtede han med sin familie til Paris, men også i Frankrig fik han kun begrænset beskyttelse, og i 1939 blev han sammen med andre jødiske emigranter deporteret til en internerings- og arbejdslejr. Takket være et nødvisum fra Eleonor-

Roosevelt-Hjælpekomiteen kunne Clemens Kalischer redde sig til USA i sidste øjeblik. I New York begyndte hans karriere som fotograf. Han studerede fotografi hos den nu verdensberømte Berenice Abbott ved New School of Social Research, og meget naturligt begyndte han at fotografere de europæiske flygtninges ankomst til USA. Det var mennesker, som ham selv, der måtte forlade deres hjemland.

Hans store gennembrud kom med deltagelsen i udstillingen *The Family of Man*, som blev vist på Museum of Modern Art i New York 1955 og siden turnerede verden rundt og bl.a. kom til København i 1957.

Som dokumentarfotograf er Clemens Kalischer rundet af den store humanistiske tradition med afsæt i 1930'ernes og 1940'ernes franske fotografi. Hans baggrund og kamp for en ny eksistens i et fremmed land forblev en stadig drivkraft. Han formåede at omsætte det tabte til medrivende og indsigtfulde fotografier, hvor mennesket indtog den centrale rolle. Udstillingen i Det Nationale Fotomuseum viser et bredt udsnit af Clemens Kalischers fotografiske værk fra de tidlige år i 1940'erne frem til nyere tid, hvor han igen besøgte Europa. I dag bor og arbejder Clemens Kalischer i Stockbridge, Massachusetts.

Udstillingen er kurateret af Norbert Bunge, Berlin, i samarbejde med Det Nationale Fotomuseum.

Clemens Kalischer-udstillingen vises i perioden 8. maj til 20. september 2003.

Tysk-danske musikalske relationer 1760-1914

De første planer om en udstilling med tysk-danske musikalske relationer som tema er nu på plads, og det er tanken at udstillingen vises i Tyskland (Göttingen, Berlin, Leipzig)

og i Danmark (København) i 2004-06. Læs mere om temaer, tidsplaner og samarbejds partnere på udstillingens hjemmeside på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/udst/index.htm>, der også rummer en bibliografi og diskografi om emnet.

Udstilling om Wagners *Valkyrien* i Danmark

Som et led i Copenhagen Opera Festival 2003 blev der arrangeret en mindre udstilling i montrene foran Dronningesalen om den første danske opførelse af Richard Wagners *Valkyrien* i 1891 og dens forudsætninger. Udstillingen var redigeret af seniorforsker, dr. phil. Knud Arne Jürgensen, Musik- og Teaterafdelingen, og varede fra 8. april til 1. juni 2003

Besættelsestidens noder

I forbindelse med foredragsrækken om Danmarks besættelse 1940-1945, som Det Kongelige Bibliotek har afholdt i foråret, har Musik- og Teaterafdelingen bidraget med mindre, skiftende udstillinger af noder med relation til dette tema. Noderne stammede fra musikantikvar Dan Fogs samlinger på biblioteket.

Eksterne udstillinger

Håndskriftafdelingen har til udstillingen *Arne Ungermann 100 år*, der blev vist på Sophienholm fra 25. januar til 21. april, udlånt ti originale illustrationer til *Palle Alene i Verden*

Til udstillingen *Impressionismen og Norden*, der blev vist på Statens Museum for Kunst i perioden 22. februar til 25. maj 2003, har Håndskriftafdelingen udlånt et brev fra Johanna van Gogh-Bonger (maleren Vincent van Goghs svigerinde) til Johan Rohde, dateret 12. april 1893.

Håndskriftafdelingen har til udstillingen *Jean Fouquet, peintre et enlumineur du XVe siècle*, som blev vist på Bibliothèque nationale de France (Galerie Mazarine) fra 26. marts til 22. juni 2003, udlånt håndskriftet Gl. kgl. Saml. 1610 4°. Håndskriftet er gengivet i facsimile i Håndskriftafdelingens elektroniske bibliotek med middelalderhåndskrifter, der findes via adressen <www.kb.dk>.

Orientalisk og Judaistisk Afdelings udstilling *Skriftens forvandlinger* blev vist på Helsinki Universitetsbibliotek i perioden 18. marts-31. maj 2003. Genstandene fra Orientalisk og Judaistisk Afdeling er suppleret med hieroglyffer og kileskrift fra finske samlinger.

Andre arrangementer

Paven af Indien er titlen på Ib Michaels nye anmelderroste bog, der blev introduceret 14. april i Den Sorte Diamant på Det Kongelige Bibliotek. Ib Michael er blevet inspireret til at skrive *Paven af Indien* med baggrund i Det Kongelige Biblioteks internet-udgave af et spansk-peruviansk håndskrift, der har befundet sig i biblioteket siden ca. 1660. Den håndskrevne bog er på 1.200 sider og rummer 400 enestående helsides tegninger af livet før og under spansk kolonistyre. Håndskriftet, den såkaldte Inka-krønike, bærer titlen *Nueva corónica y buen gobierno* (En ny krønike og om god regering), og værket er skrevet i årene 1600-1616 af den indfødte Andes-indianer Felipe Guaman Poma de Ayala. Både forfatter og krønike var ukendt indtil håndskriftet blev „opdaget“ i 1908. Internet-versionen af Inka-krøniken findes via adressen <www.kb.dk/elib/mess/>.

Diamantklubben og forlaget Gyldendal

inviterede 29. april til foredrag og boglancering i Den Sorte Diamants Blixensal i anledning af forfatteren Mette Wings nye bog *Fuglebal*. Mette Winge har denne gang skrevet en historisk roman om en af Danmarkshistoriens mest magtfulde mænd, rigskansler Peder Griffenfeld, der bl.a. var den første bibliotekar på Det Kongelige Bibliotek. Beretningen om hans storhed og fald fortælles udefra, bl.a. gennem dagbogsblade fra Griffenfelds elskerinde. Men historien fortælles også i kraft af den fiktive historiker Thomas Ender, en sympatisk, men lidt forkommen skikkelse. Gennem møder med folk, der kendte Griffenfeld, kommer Thomas Ender på sporet af en række intriger, som efterhånden overbeviser ham om, at det var magtfulde kredse ved hoffet, der for at pleje egne interesser bragte rigskansleren til fald.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

- På Bruun Rasmussens auktion 24. februar 2003 lykkedes det Håndskriftafdelingen bl.a. at erhverve en i offentligheden hidtil ukendt notatbog, som stammer fra slutningen af 1820'erne, hvor digteren Poul Martin Møller var professor i filosofi ved Universitetet i Kristiania. Den lille bog består af 172 tæt beskrevne sider med omfattende optegnelser til en afhandling eller forelæsning om logik, herunder kommentarer til Heinrich Ritters *Logik* og Fichtes *Thatsachen des Bewusstseins* og en række andre filosofiske værker. Notatbogen er lagt på nettet i en foreløbig udgave og kan findes på adressen <www.kb.dk/elib/mss/aktuelt/pmm.htm>.

Musik- og Teaterafdelingen

- Dirigenten Andreas Farkas har givet Det Kongelige Bibliotek samt andre biblioteker i Danmark en samling af værker af sin far, den ungarske komponist Ferenc Farkas (1905-2000). Farkas var uddannet i Budapest og senere i Rom og virkede bl.a. i Wien samt mellem 1934 og 1936 i København. Under sit ophold i København komponerede Farkas bl.a. musik til flere danske film, deriblandt *Flugten fra millionerne* (1934), *Fange nr. 1* (1935) og *Det gyldne smil* (1935), alle instrueret af Paul Fejas.
- En nodesamling fra Det Nordjyske Landsbibliotek, der indeholder en

del trykt materiale for mindre besætninger. I det omfang, der er tale om danske dubletter, indgår de i Orkesterbiblioteket med henblik på udlån. Samlingen omfatter i alt ca. 300 titler.

- Nodemanuskripter fra Henning Wellejus' bo som supplement til afdelingens hidtidige manuskripter fra hans hånd samt manuskripter af Thorvald Nielsen, Svend S. Schultz og ca. 10 manuskripter af P.E. Lange-Müller.
- Ved gave og køb er følgende nodemanuskripter i autografi erhvervet: Einar Trærup Sark: *Toccata nr. 2* op. 40 for orgel, Herman Sandby: *The ship starting* (partitur og stemmer) samt Vagn Holmboe: *62. salme af David* (en meget smuk autograf indbundet i skindbind) og *Requiem for Nietzsche*.

Det elektroniske nyhedsbrev *Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen*, som findes via adressen <www.kb.dk>, giver i februarnummeret adgang til en opsummering af nyerhvervelser i afdelingen i 2002.

Dramatisk Bibliotek

- Dramatisk Bibliotek har efter skuespilleren og teaterdirektøren Karen Marie Løwert fået overdraget en mindre samling teatertekster, der er indgået som en særskilt samling i Dramatisk Bibliotek. Gennem sin lange karriere som skuespiller og senere teaterdirektør ved bl.a. Aalborg Teater og Nørrebro Teater kom Karen Marie Løwert i berøring med næsten alle felter inden for dansk teater. Blandt teksterne i Karen Marie Løwerts samling kan

bl.a. fremhæves instruktionsbogen til den danske premiere på dramatiseringen af *Anne Franks Dagbog* (Allé-Scenen 1956) samt teksten og rollehefterne til revyen *På halen* af Poul Henningsen, Otto Gelsted og Svend Johansen (1932).

Kort- og Billedafdelingen

- John R. Johnsen's historiske samling af balletfotografier overdrages til Det Kongelige Bibliotek. Tre danske fonde – Augustinus Fonden, Danmarks Nationalbanks Jubilæumsfond og Carlsbergs Mindelegat for Brygger J.C. Jacobsen – har gjort det muligt for Det Kongelige Bibliotek at erhverve fotografen John R. Johnsen's historiske samling af balletfotografier. Den store samling er en af de væsentligste balletfotografisamlinger i Danmark. Den dækker således Bournonville-repertoiret hos Den Kongelige Ballet, Maurice Béjarts tidlige år med hans *Le Ballet du XXe Siècle* i Bruxelles og samlingen rummer en lang række optagelser af George Balanchine og New York City Ballet, Martha Graham Dance Company, Alvin Ailey American Dance Theater og området fra de store russiske klassikere som *Svanesøen* og *Nøddeknækken* til Flemming Flindt og hans Ionesco-repertoire. I en årrække har John R. Johnsen været tilknyttet Det Kongelige Teater og dokumenteret ballettens Bournonville-opførelser med iscenesættelser af Hans Brenaa og Kirsten Ralov, ligesom han har fulgt Bournonville-balletter rundt om i

verden. Se også andetsteds i *Magasin* talerne af dr.phil. Erik Aschengreen og dr.phil. Knud Arne Jürgensen i forbindelse med overdragelsen af John R. Johnsen's samling af balletfotografier til Det Kongelige Bibliotek.

- Til Billedsamlingen er erhvervet et fotografialbum med 150 fotografier, som har tilhørt Georg Brandes. Fotografierne er portrætter af Brandes selv, hans familie og venner fortrinsvis fra slutningen af det 19. årh. i samtidigt album.
- To fotografier med dedikation: Et portræt af skuespilleren Josef Kainz og et portræt af Arthur Schnitzler.